

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

V. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 JULI 1916.

N:r 14-15.

En överblick.

Inom varje rörelse brukar man hälsa nya tillskott av kraft med glädje och tacksamhet, men när man ägnar någon eftertanke åt det sätt, på vilket staterna handskas med sina kraftkällor, måste man häpen stanna inför det slöseri de göra sig skyldiga till. Under alla de år kvinnorna erbjudit sin hjälp och sina kunskaper på områden, där den manliga erfarenheten inte räcker till, ha de endast mött avböjanden. Den manliga staten var så självgod, ansåg sig styrd efter de bästa och visaste principer, men led, det oaktat, en fruktansvärd bankrutt. Kvinnorna tvingades tillbaka från ämbeten och yrken, tills den stora manspillan i de krigförande länderna nödgade myndigheterna att låta kvinnor rycka in i mäns ställe och tacksamt emottaga den hjälp, som de genast voro beredda att lämna.

Kvinnornas ställning i de krigförande länderna har därigenom undergått en förvandling, som skiljer dem från de neutrala ländernas kvinnor. "De ha", för att citera en fransk artikelförfattare "smakat på den förjodna frukten, som inte Gud, utan männen nekat dem att förtära." De ha skött åligganden i kommunernas förvaltning, de ha tjänstgjort som borgmästare och ämbetsmän, och deras duglighet och offervilighet har icke varit männens underlägsen. Vilka hinder som i en framtid komma att resas mot kvinnorrösträtten, så kan aldrig kvinnans underlägsenhet gentemot mannen anföras som ett talande skäl; det har av erfarenheten smulats till stoft och aska.

Det är väl inte heller antagligt att kvinnorna självmant komma att avstå från de ur feministisk synpunkt strategiska punkter de intagit. De komma inte att hålla till godo med en tacksamhetsadress, som innebär, att nu ha de gjort sin tjänst och nu kunna de gå, ty den förjodna frukten, vägarna genom statsmaskineriets labrynter, har gjort dem seende. De ha lärt känna sin förmåga, och att åter klavbinda dem, skulle för många betyda en ödesdiger stagnation och för staten en kraftförlust.

Mätte männen, såväl i de neutrala

Jag ansluter mig till den fulla, kvinnliga medborgarrätten, därför att det är en gärd av mänsklig rättvisa. Det är orättfärdigt att kvinnorna skola styras av lagar, över vilkas stiftande de icke ha något att säga. Männen skulle anse sig illa behandlade, om de saknade den rätten, och det är helt naturligt att kvinnorna måste känna på samma sätt.

SAMUEL GOMPERS

president, American Federation of Labour.

som i de krigförande länderna förstå, att de icke ha rätt att beröva staten nya tillskott av kraft, att de icke ha rätt att tukta och klippa det träd, som av sin inre växtkraft strävar mot höjden,

I Europa, såväl som i Amerika, pågår en stark och livaktig rörelse för att skaffa kvinnorna medborgarrätt. Nyligen har ett nederlag i staten Iowa varit möjligt endast genom att korruptionen och de lägsta elementen, de, som offra åt människornas sämsta lidelser, armerats mot rösträttsrörelsen, men samtidigt har det republikanska partiet i Förenta staterna upptagit kvinnorrösträtten på sitt program, och detta är ett av de betydelsefullaste stegen i riktning mot det stora slutmålet. I Holland, Tyskland och Ungern arbetas det likaledes med kraft och energi, och i England har den allmänna opinionen svängt på grund av de stora insatser kvinnorna gjort för sitt folk och sitt fosterland. Den nationella krigskommittén, vars ordförande är sir Edward Carson, har kommit fram med ett förslag till rösträttsreform, som skulle göra soldater och sjömän, vilka gjort fosterlandet så stora tjänster, röstberättigade, men såväl pressen som de politiska partierna ställa sig avvisande mot nya val och kvinnorna hoppas, att ingen rösträttsreform måtte komma till stånd förrän efter kriget, ty under nuvarande oroliga tider, kan icke tillbörlig uppmärksamhet ägnas åt de inrepolitiska frågorna.

Skulle den nya rösträttsreformen komma till stånd, utan att kvinnorna toges med i räkningen, skulle det innebära den mest skriande orättvisa, och från att ha omsatt kvinnornas intresse

och arbetsduglighet till krafter inom staten, skulle den åter inom sig uppamma ett flentligt element. Det är väl även troligt att regeringen har blicken öppen för denna fara, men må den inte heller dröja för länge med förverkligandet av de rättigheter kvinnorna ha rätt att vänta. Den borde besinna sin store landsmans Ruskins ord: "Huru mycken ångest skulle icke besparas tusentals människor, om man omsider en gång ärligt och ödmjukt förstode den stora sanningen och lagen — att om en stor sak över huvud kan göras, kan den också göras med lätthet."

Franska senaten och kvinnofrågan.

Vid en nyligen hållen debatt i franska senaten höll baron d'Estournelles de Constant ett värtaligt och med livliga applåder mottaget anförande, vari han yrkade, att kvinnorna i ökat antal skulle representeras i såväl de centrala som lokala kommittéerna för vården av genom kriget föräldralösa barn. Han yrkade på att man ej blott skulle tillåta kvinnorna att inträda i dessa kommittéer, utan att ett stort antal platser skulle tillförsäkras dem, särskilt i de verkställande utskotten. För närvarande utmärka sig, framhöll han, de franska kvinnorna i tusental vid ambulanser, sjukhus och övriga sysselsättningar, där deras arbete visat sig ovärderligt. I andra länder, särskilt Norge, Finland, Danmark, Australien och flera av Förenta staterna, ha kvinnorna förvärvat politisk makt och myndighet. Frankrikes kvinnor äro lika dugliga, och Frankrike behöver alla sina medborgares hjälp och medverkan. Varför skall man icke låta de franska kvinnorna göra lika mycket för sitt land under fredstid som under krig?

Jenny Richter-Velander.

50 år.

När Jenny Velander den 27 juni fyllde 50 år, var det säkert många som erinrade sig de olika arbetsfält, där hon haft en mission att fylla, men ännu flera erinrade sig säkert den energiska, uppoffrande människan med det varma hjärtat för alla som haft det trångt och svårt i livet. Ty vid de stora minnesdagarna tänker man inte blott på vad en människa verkat, utan också på vad hon är, och de som kommit i personlig kontakt med Jenny Velander ha erfarit hennes stora entusiasm för framgången av de ideella mål hon kämpat för. Hon har alltid varit redo att räcka en hjälpsam hand, när hjälp varit av nöden, och hur strängt upptagen hon än varit, har hon aldrig stängt sin dörr eller sitt hjärta för den som bett henne om ett råd.

Det är en stor verkningskrets hennes ande omspant, men hennes förnämligaste insats i vårt lands andliga utveckling torde dock vara som ledarinna för de många generationer av unga kvinnor, som fått sin livsriktning och sin fostran vid Skara seminarium.

I rösträttsarbetet inom sin stad och sitt län har Jenny Velander nedlagt ett energiskt och uppoffrande arbete, buret av djupa insikter och innerlig hängivenhet för kvinnornas rättfärdighetssak. Hon var Skara F. K. P. R:s första ordförande, och inom länsförbundet har hon varit en dugande sekreterare, som inte skytt möda och arbete. Sedan många år tillbaka har hon verkat som sekreterare i Skara lokalavdelning av Röda korset, och inom nykterhetsarbetet har hon outtröttligt verkat som föreläsare, icke minst vid nykterhetskurser i olika län. Likaså torde hennes arbete för fredssaken vara väl känt.

Med kannedom om Jenny Velanders kraft och ungdomliga hängivenhet vet man, att de fyllda 50 åren icke komma att vara liktydiga med någon kraftavmattning, utan att hon allt framgent kommer att ägna sitt arbete åt de ideella mål hon sätter så högt, och i det arbetet följes hon av rösträttskvinnornas varma välönskningar.

Gift kvinnas ordinarie statstjänst.

Då senaste riksdags överväldigande arbetsbörda gjort det omöjligt för regeringen att i år framlägga det bebådade förslaget om nya bestämmelser för gift kvinnas statstjänst, har regeringen nu utan ansökan för ett år förlängt redan undantagsvis medgivna rättigheter för gifta kvinnor att inneha ordinarie statstjänst.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan.
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:
Pris för 1916 Kr. 1:35.
Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

Lästmakaregatan 61, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.
Öppen vardagar kl. 1—4.

Till våra prenumeranter.

Nästa nummer av Rösträtt för Kvinnor utkommer den 15 augusti.

Till Florence Nightingales minne.

Med anledning av den nyligen inträffade årsdagen av Florence Nightingales födelse har den engelska rösträttstidningen Common Cause ägnat ett helt nummer åt den över hela världen kända och beundrade kvinna, som under Krimkriget lade grunden till en verkligt effektiv hospitalsvård. I en vinkelt på tidningens första sida möter oss Florence Nightingales ädla och förfinade drag, och däröver står med rubrikstil *The lady with the lamp*, syftande på de välkända stroferna av Longfellow, i vilka han förevigat Florence Nightingales bild:

"A lady with a lamp shall stand
In the great history of the land,
A noble type of good,
Heroic womanhood."

Detta namn, damen med lampan, tilldelades Florence Nightingale under Krimkriget av de sårade soldater, som hon ägnade så mycken öm och rationell vård. När allt var tyst och stilla i de stora salarna, gick hon en sista rond med en liten lampa i sin hand. Lyfte då någon av soldaterna huvudet från kudden och såg hennes skugga avtecknad på väggen, lade han sig åter till ro med en känsla av lugn och välbefinnande, ty hon var som en mor för dem alla, och hela hennes personlighet utstrålade mod och förtröstan.

För att fira Florence Nightingales minne anordnade engelska rösträttskvinnor en så kallad lampdag. Små lampor förfärdigades i ett antal av många tusen, och fem tusen säljare spriddes över hela London. Lamporna befriades från sina höljen, och deras milda sken lockade köpare i masstal. Marken var förberedd genom Common Cause' Florence Nightingalenummer, man visste att behållningen skulle tillfalla hospitalen och soldathemmen, och Florence Nightingales namn var känt och älskat av en var.

Det är troligt att liknande lampdagar komma att anordnas även på andra platser i England.

Gina Krogs testamente.

Som den äkta kvinnosakskvinna hon var, insatte Gina Krog till arvinge i sitt testamente Norsk Kvindesaksforening. Hennes kapital, som utgjorde återstoden av den gåva hon erhöll vid Nyländes 25-årsjubileum 1912, uppgick till kr. 6,149,66. I testamentet uttalar hon den önskan att detta kapital jämte räntorna därå måtte användas som bidrag till att i ett blivande Kvinnornas hus i Kristiania anordna en historisk hall till minne av kvinnosakens historia och utveckling i Norge.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter

i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.

De arbetande kvinnorna och rösträtten.

I de sjutton artiklar, som den eldiga och värtaliga Olympe de Gouges den 28 Brumaire 1793 framlade för Pariserkommunen, finna vi en motivering för anspråken på rättigheter åt kvinnorna, som för den dåvarande situationen var mycket belysande. Den lydde: *Har kvinnan rättighet att bestiga schavotten, så måste hon också ha rättighet att bestiga tribunen.*

Vi veta genom historien, att det ena av dessa privilegier blev henne och flera, som då kämpade för mänskliga rättigheter även åt kvinnorna, och som stodo i opposition mot konventets alla våldsdåd, tillerkänt. Ty samma år föll hennes huvud.

Det har, och säkert med rätta, påpekats, att under det historieskrivningen och skalderna från dessa revolutionstider betecknat kvinnorna enbart som "hyenor, drivande gäck med fasorna", det mycket sparsamt omnämnts de många exempel, som finnas att tillgå på hjältemod och självsstorhet från kvinnohåll. Kanske mera värdefulla att som situationsbild bevara åt eftervärlden än de överdrifter och den råhet, som genom lössläppandet av de mänskliga lidelserna taga sig de mest rysliga uttryck, och som vi förresten i närvarande tid ju inte ha alltför sparsamma exempel på, tyvärr.

Men fast det ju ej under normala förhållanden är någon risk till liv och lem att slåss för kvinnans frigörelse, så kan det vara nog så stor risk till heder och ära — det har ju vår generation fått skåda otvetydiga exempel på.

Tänk exempelvis på Ellen Key. Hur har hon inte för sina högt och modigt uttalade åsikter blivit hånad och hudflängd. De för henne mest kränkande argument, mest tarvliga insinuationer, har man begagnat sig av. Ty att hon som *var kvinna* kunde skriva om sådant, det var ju för galet! Och den kränkta dussinmoralens heliga härm flög i blyga purpurskyar över nationens ansikte.

Det vill en stark själ och en fast tro på sin saks sanning till för att stå inför sådant. Ty "ve den, som sårar lungan i offentlighetens breda bröst".

Men sanningen segrade så till vida, att det finns tusenden, som öppet känna den, och Ellen Key är inte längre en främling i sitt eget land — som författarinna. Men som *kvinna* är hon ännu alltför en utstött, hon och med henne en halv nation. Utstött och utanför i fråga om rättigheter — i fråga om skyldigheter få både hon och alla vi andra *så gärna* vara med. Ja, det är vår plikt.

När man nu tänker på alla de länders kvinnor, som mot sin vilja — ty man har ännu inte hört talas om någon kejsarinna, som denna gången velat och fått "sitt lilla krig" — blivit indragna i denna förfärliga världsbrand, så frestas man ovillkorligen att vrida på den ovan citerade satsen av

Olympe de Gouges sålunda: *Ha kvinnorna under ett stort, nationerna till det yttersta pressande och prövande världskrig, visat sig så situationen vuxna att i många fall samhällets fortsatta funktion vilat på deras ansvar och arbete, då ha de också visat sig mogna för det politiska ansvaret och för rätten att om möjligt också förhindra ett nytt krig.*

Då man därtill tänker på en sådan uppgift, över alla andra och framför allt annat, blir saknaden av den politiska medbestämmanderätten en främmande förnedringskänsla, ej över sig själv, utan över dem, som medverkat och medverka till en dylik samhällsordning.

Sedan, i det dagliga, på ytan lugnt böljande samhällslivet fordra vi ju och behöva rösträtt och valbarhet för de många, för oss viktiga reformers skull, som vi här med *världsfredstanken* som bakgrund nödgas kalla små, men som i sig själva äro så ytterst betydelsefulla. Speciellt för arbetarekvinnor — och arbetande kvinnor över huvud; ty tusentals kvinnor arbeta ju, om de också ej äro arbetarekvinnor — måste den politiska rösträtten vara ett medel, ej ett mål.

Det är århundradens orättvisor mot kvinnorna, som skola gottgöras i den mån det är möjligt, och som framför allt för kommande släkten skola vrida rätt. Och detta är icke enbart människens uppgift, ty, med all respekt — de mäktade det icke.

De, som emellertid få ett särskilt stort ansvar i utövandet av sin rösträtt, äro enligt min mening *arbetarekvinnorna*. Ty de ha hittills blivit tillbakasatta inte bara som kön utan även som klass. Och kunde stenarna tala, där generation efter generation trampat dödströtta steg under nöd och umbäranden — det skulle bli till ett fruktansvärt *jag anklagar!*

Under alla livets skiften är det ingen, som för ett så hårt och tungt liv som arbetarekvinnan, gift eller ogift. Hon får arbeta hårt, betalas sämst och får försaka mest.

Vi kunna ju bara tänka på dessa sista år och den dyrtid, som rätt och råder. Hur många fattiga arbetarehustrur ha inte förtvivlat under dess tyngd. Och hur många tror man ej ha fått göra det omöjliga. Ha sådana kvinnor intet värde för en nation, och sakna deras dyrköpta praktiska erfarenheter all betydelse?

Vi vänta och hoppas, att de alla snart skola känna både sitt värde och sin betydelse som samhällsmänniskor, och då torde de också komma att bli en faktor att räkna med.

För samhällets bästa, för släktets väl och för rättfärdighetsprincipens skull anhålla vi alltså hövligt, men bestämt, om politiskt mogenhetsbetyg åt svenska kvinnor.

Julia Ström-Olsson.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kapp eller överrock, om densamma insändes till

Orgryste Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

Utomlandsnytt.

Rösträttsrörelsen i Ungern.

I Ungern pågår för närvarande, trots kriget, en mycket stark agitation för politisk rösträtt för kvinnor. De tre politiska partierna ha officiellt erkänt sig vara för reformen, men när de ställts inför ett avgörande, ha de alltid sökt sin räddning i undanflykter. På förslag av fru Meller beslöt de styrande inom rösträttsrörelsen att besöka de tre partiernas ledare, greve Albert Apponyi, greve Michel Károlyi och hr Stephen Rakovssky för att uppfordra dem att föra fram frågan om kvinnorösträtt i parlamentet. Ehuru de tre herrarna personligen voro anhängare av kvinnorösträtten, förklarade de dock, att deras respektive partier icke ansågo det lämpligt att under krigstider företa några parlamentariska reformer.

Redan i december månad förra året väckte greve Károlyi en motion om allmän rösträtt för män, och i sammanhang därmed slog monseigneur Alexander Giswein ett slag för kvinnorösträtten genom följande uttalande: "Med hänsyn till att under detta krig kvinnor såväl som män givit de mest stortartade bevis på sin fosterlandskärlek, sin offervilja och sitt mod, måste allt misstroende från de styrandes sida upphöra. Vi hoppas därför att parlamentet uppfordrar regeringen att framlägga en proposition om allmän och lika rösträtt för män och kvinnor, utan anseende till kön eller ekonomiska restriktioner."

Motionen föll, men under diskussionen talade Nándor Iuriga M. P. och flera andra politiker varmt för kvinnorösträtten.

På grund av denna diskussion beslöt Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt att inlämna en petition till parlamentet. I skrivelsen påvisa de vilka oerhörda offer, som krävs av kvinnorna under de hårda krigstiderna, men de påpeka också, att de inte fordra medborgarrätten som en belöning, utan emedan de äro fast övertygade om, att kvinnorösträtten blir det bästa medlet, när det gäller att hela de sår, som kriget slagit, och det bästa vapnet i kampen att befria världen från militarismens förbannelse.

Denna petition framlades inför parlamentet av greve Apponyi, vars hustru är Landsföreningens ordförande.

Ett gott stöd i kampen ha kvinnorna i Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt. Dess ordförande, Georg von Ludács, framhöll nyligen på ett möte, att om kvinnorna redan haft rösträtt, skulle krig varit omöjliggjorda.

Trots de hårda tiderna ha alltså Ungerns kvinnor med all makt hållit rösträttskampanjen uppe, och genom föreläsningar och agitation ha de spritt kunskap om rösträttens idé och även lyckats skaffa många nya anhängare.

För och emot i Förenta Staterna.

De amerikanska tidningarna kommentera livligt det för kvinnorna betydelsefulla i att det republikanska partiet upptagit kvinnorösträtten på sitt program. The Boston Herald kallar det en avgjord seger, The New York Tribune anser att det värsta motståndet är brutet och The New York Evening Post gläder sig åt att det största konservativa partiet ställt sig på kvinnorösträttens sida.

Under hela vintern och våren har en synnerligen energisk kampanj bedrivits i staten Iowa, och när man känner de amerikanska kvinnornas arbetsmetoder, vet man, att de icke lämnat några vägar oprövade. Det var således med mycket starka förhoppningar kvinnorna emotsågo valdagen den 5 juni, då deras rösträttsfråga skulle upptagas till behandling, men trots att ett mycket stort antal röster tillföll dem, lyckades de dock inte segra i kampen mot spritintresset, som armerat sina trupper. I Des Moines, Decatur, Wayne och Waterloo avgavs 3,100 röster för kvinnorösträtten, men i de trakter, som helt talande kallas "de våta distriktet", och där spritintresset är koncentrerat, var motståndet segt. När nederlaget syntes oundvikligt och miss Flora Dunlap, ordföranden i Iowas rösträttsförbund tillfrågades om vad som var att göra, svarade hon: "Vi starta en ny kampanj i morgon."

Dansk Kvindesamfund

samlades den 17 juni till sitt tjugufjärde årsmöte, som under stora högtidligheter öppnades i Aarhus teater med en kantat, komponerad av Hilda Sehested och med text av skalden Olaf Hansen. Hälsningstalet hölls av ordföranden i Aarhuskretsen, Kathinka Bjerre, och flera utmärkta talare bidrogo till att göra mötet till en ljus och vacker upplevelse. Efter ett föredrag om Kvinnorna och partierna antogs enhälligt, på förslag av fru Gyrithe Lemche, följande resolution:

"Mötet uttalar i överensstämmelse med sina uttalanden på Odensemötet 1915, att det överlåter åt medlemmarna själva att bestämma på vilket sätt de vilja göra sitt inflytande gällande i dansk politik, men uppmanar alla kvinnor att begagna varje tillfälle att skaffa sig en opartisk politisk uppfattning och anser för det närvarande en av Dansk Kvindesamfundets huvuduppgifter vara att genom anordnandet av kurser i samhällslära stödja kvinnornas strävanden i denna riktning."

Finland inför nya val.

I Finland stå lantdagsvalen för dörren och Svenska kvinnoförbundet arbetar energiskt på kvinnornas deltagande i valagitationen. Förbundet har uppställt tre kandidatlistor för Nylands läns valkrets och om dessa ha medlemmarna blivit påminta genom postkort, å vilka listorna finnas avtryckta. Valmötet försiggå överallt i landet och såväl de ungfinska som de gammalfinska kvinnorna ha i dagarna utsänt valupprop riktade till de respektive partierna med uppmaning att vid valen rösta på de kvinnliga kandidaterna.

Kvinnans hjälp.

Efter Woman's Journal av Ellen Wester.

Under det nuvarande kriget säges det att flera män mistat synen än under något föregående krig. I *New York Independent* berättas i en korrespondens från Marseille om ankomsten av ett stort antal invalider, vilka skulle fördelas i Provence. Först kommo de som mistat armar och ben och slutligen många blinda.

Den väntande tysta folkmassan skildes åt båda håll, och genom vägen, som öppnades, kommo de blinda soldaterna. De stappade över stenläggningen och snavade, när det bar nedåt, och fastän kamrater ledde dem, sträckte de armarna framför sig med vidöppna händer, osäkra, trevande händer, tvekan inför mörkret.

Den siste i raden var en vacker, ännu inte tjuguetårig yngling, underlöjtnant vid Chasseurs d'Afrique. Håret sköts tillbaka från pannan av den svarta bindeln över ögonen, den röda fezen var förd åt sidan av ett annat bandage, och hans högra ärm var tom. Och fastän Hederslegionens

Hur amerikanska rösträttskvinnor skaffa pengar.

Av Frances Maule Björkman.

(Övers. från förf:s manuskript.)

Var gång jag talar med svenska rösträttskvinnor om det arbete, som utföres av deras systrar i Förenta staterna, kan jag vara säker på att någon säger:

— Ja, där det finns så mycket rikt folk att stödja saken, kan en hel mängd saker göras, som äro omöjliga i ett jämförelsevis fattigt land som vårt.

Detta innebär en alldeles oriktig uppfattning av rösträttsläget i Amerika. Det är sant, att det finns många rika människor i Förenta staterna — men olyckligtvis äro de flesta av dem ej på vår sida. Många av dem höra till motståndarnas läger. Några t. o. m. understödja direkt med pengar antirösträttsorganisationen. Naturligtvis finns det en del förmöget folk på rösträttsens sida, och dessa lämna frikostiga och regelbundna bidrag till saken, men största delen av de medel, varmed arbetet i Förenta staterna bedrivs, skaffas direkt av rösträttskvinnorna själva.

De huvudutvägar, som de amerikanska rösträttskvinnorna använda för att skaffa pengar, kunna, för överskådlighetens skull, inordnas under 5 olika grupper; nämligen 1) genom att inrätta högkvarter för rösträtten, vare sig tillfälliga eller permanenta; 2) genom underhållningar; 3) genom möten; 4) genom sociala tillställningar, liknande "fredssöndagen" och "majblommans dag" i Sverige; och 5) genom att utnyttja stora offentliga folksamlingar vid marknader, fester, utställningar o. s. v.

Naturligtvis kostar ett högkvarter — vare sig tillfälligt eller permanent — pengar; men de amerikanska rösträttskvinnorna ha lärt konsten att även göra sina högkvarter inbringande. Två rösträttsföreningar i staden New York ha anordnat en givande lunchservering i sina lokaler. Rösträttsföreningen i Albany, N. Y., sköter om ett slags förmedling för hemlagade födoämnen. I den lilla staden Rye, N. Y., använda rösträttskvinnorna sin lokal som platsförmedlingsbyrå — och t. o. m. antis måste uppmantra affären, när de finna sig i behov av tjänare. I Troy, N. Y., betalade rösträttsföreningen sin hyra under den sista kampanjen genom att under vissa timmar, då högkvarteret ej användes, hyra ut det till en kindergården. I Utica, N. Y., lagade och serverade rösträttsföreningens medlemmar en gång i veckan med högst egna händer en rösträttslunch, och för varje gång måste massor av kunder avvisas.

Till varje högkvarter hör oundvikligt ett "silverte", vilket, som namnet anger, betyder en sällskaplig samman-

komst, vid vilken varje gäst väntas lämna ett silvermynt i sin kopp. Oundvikligt är också det bord, där man säljer rösträttsmäsaker, av vilka amerikanska rösträttskvinnor ha uppfunnit en förvirrande mängd.

Alltid närvarande är också rösträtts-sparbössan i någon av dess hundra olika fängslade och iögonenfallande former, sinnrikt uttänkta att tilldraga sig uppmärksamheten och att fresta iakttagaren att lämna ett bidrag. Det behändigaste påhittet är i mitt tycke helt enkelt en bit häftplåster av det slag, som användes att fästa ihop sårkanter. En uppfinningsrik rösträttskvinna kom på den tanken att hänga upp en remsa häftplåster i rösträttsbyrån jämte ett anslag, varå de besökande inbjödos att försöka sin lycka i att få en slant att fastna på remsan — och då alla dylika uppmaningar äro nästan oemotståndliga för amerikanare, blev resultatet mycket fördelaktigt för rösträtts-saken. Pappskivor med små fickor för silvermynt ha också visat sig vara mycket nyttiga, då det gällt att samla smärre bidrag från tillfälliga besökande på högkvarteret.

Högkvarteren användas också för försäljningar av olika slag — vilkas varulager ha den stora förtjänsten att icke kosta organisationen någonting alls. Den vanligaste och mest allmänt framgångsrika av dessa är försäljningen av bakverk eller av hemlagad mat, som den i de flesta fall skulle kunna kallas. Jag vet inte hur det är i Sverige, men i Amerika är så gott som varje husmor ryktbar bland sina bekanta för sin färdighet i någon speciell gren av matlagingskonst; och rösträttskvinnorna behöva endast tillkännagiva att det kommer att anordnas en försäljning av hemlagad mat, inclusive mrs A:s kakor, mrs B:s terån, mrs C:s bröd, mrs D:s inläggningar, mrs E:s kanderade frukter och mrs F:s kycklingssallad, för att hela samhället skall samlas i deras högkvarter och till varje pris söka förskaffa sig dessa delikatesser. Och då naturligtvis alla dessa damer skänka föreningen sina händer verk, uppstår åter en ren vinst.

Ren vinst har också ofta uppstått genom vad som skämtsamt kallats "en vit-elfant-försäljning". En av våra amerikanska humorister skrev en gång en berättelse, som skildrade de vedermoder, för vilka en man utsattes, som i present erhölet en vit elefant; och sedan dess användes namnet "vit elefant" på det slags gåvor — som utan tvivel existerar i Sverige lika väl som i Amerika — som vi icke ha något

bruk för och icke veta vad vi skola göra med. Naturligtvis är det utmärkande för dessa gåvor, att fast vi ej bry oss om dem, de kunna vara ett uttryck för någon annans hjärtas åtrå. Och rösträttskvinnorna, som känna detta faktum, sända därför allt emellanåt ut en maning till alla och envar att sända sina "vita elefanter" till högkvarteret för att för goda penningar säljas till folk, som i dem kunna få ett verkligt behov fyllt.

Något liknande är "the rummage sale", en försäljning, dit alla ombedjas att sända sina avlagda kläder. Dessa göras i ordning och säljas till mycket låga priser till sådana, som kanske annars skulle få vara utan. Mycket ofta hållas dessa försäljningar i de fattigaste stadsdelarna, där de människor leva, för vilka utsikten att få bra kläder billigt, betyder mest. Någon gång ber man damerna i stora världen om deras obetydligt begagnade grannlåt, och i detta fall blir resultatet för rösträttskassan mycket betydande.

Nyligen ha rösträttskvinnor samlat sina gamla trasor, buteljer och galoscher och sänt dem till högkvarteret, och så snart ett tillräckligt förråd samlats där, säljas de till lumpsamlaren för en summa, som är väl värd besväret.

Ett särskilt framgångsrikt medel att skaffa pengar är "smältdegeln". Detta har använts både av Landsföreningen och av flera föreningar i de enskilda staterna och med aldrig svikande goda resultat. Alla rösträttskvinnor anmodas att till sitt högkvarter sända alla möjliga gamla bitar av guld eller silver, som de kunna ha i sin ägo — sönderiga smycken, prydnader, bordsilver, toaletsaker, vad som helst av ädel metall. I högkvarteret sorteras alla dessa saker, och det som ännu är i gott skick eller genom någon liten reparation kan göras brukbart, sparas till en försäljning; medan återstoden skickas till myntverket för att smältas ned och förvandlas till pengar.

En annan mycket framgångsrik utväg är "samkvämet för förtjänade pengar". Alla rösträttskvinnor ombedjas att söka förtjäna en dollar till rösträtten och att taga den med till ett samkväm på högkvarteret en viss afton, beredda att, om möjligt på vers, berätta på vad sätt den hade förtjänats, och många och underbara äro de sätt att fylla rösträttsens lädor, som sålunda uppenbaras.

En särskild fördel med alla dessa utvägar är att de icke lägga någon tung beskattnings på någon. Alla, utom vid försäljning av bakverk, använda sig i själva verket av vad som eljest är till ingen nytta och som icke innebär någon uppoffring för någon av givarna, utom kanske en smula eftertanke och besvär. De medföra ingen risk och inga ut-

kors glittrade på hans bröst, darrade han i hela kroppen och upprepade om och om igen, "j'ai peur, j'ai peur, j'ai peur". Han hade gått fram i striden, men han fruktade mörkret.

Då inträffade något, vilket ändrade hela den gräsliga bilden av fasa och elände till något sublimt.

En flicka steg fram ur folkmassan, lade armen om ynglingens axlar och tog hans hand i sin. Hon kunde ej vara mera än sexton år gammal, skön, med de provençalska kvinnornas mörka, strålände grekiska skönhet, en flicka av folket, som antagligen kommit in till Marseille med sin kärna trädgårdsprodukter.

"Courage, mon vieux", sade hon, "var ej rädd. Låt mig leda er."

Soldaten vid ynglingens sida saluterade och steg åt sidan. Denne vände sina förbundna ögon mot flickan, och då han kände den stödjande armen om sina axlar och den starka handen om sin, darrade han ej längre, rätade upp sig och blev åter soldat från att ha varit ett förskrämt barn. "Courage, mon vieux!" Det var sporrer, som väckte hans mod. Man visar inte fruktan

inför en kvinna. Han tog de få stegen över stenväggen till den väntande ambulansvagnen stadigt och spänstigt, med huvudet vänt mot flickan bredvid och med ett småleende på läpparna. Hur länge männe det var sedan han smålett?

De kommo till vagnen, där en soldat stod färdig att sätta hans fot på fotsteget, och där vände han sig till flickan och väntade ett ögonblick med darrande läppar. Han lyfte handen halvvägs mot pannan för att saluterar, men hejdade sig.

"Vad heter ni, min vän?" frågade han.

"Adrienne, herr löjtnant, svarade hon sakt. I hennes röst och hållning fanns ej spår av koketteri. Smärt och rak stod hon framför honom som en rekryt inför befälet.

Ynglingen tog av sin röda fez och stack den under den tomma ärmen, som, var fäst vid hans bröst. Han räckte ut handen, och när han träffade hennes axel, kom hon ett par steg närmare honom.

"Mere! Adrienne", sade han otydligt, i det han böjde sig ned och kysste henne på båda kinderna.

Den unga bondflickan rätade upp sig som en drottning, men hennes ögon stodo fulla

av tårar, och ett ögonblick kunde hon inte tala. Men på samma gång stolt och blygt svarade hon därpå: "Merci mon lieutenant."

Hennes händer voro knäppta över bröstet och hennes ansikte hade en Jeanne d'Arcs uttryck inför Visionen. Löjtnanten tog sin plats i ambulansvagnen, och då den satte sig i gång, saluterade han ånyo, och hans förbundna ögon riktades mot den plats, där hon stod. Och till dess vagnen försvann bland mängden av andra åkdon, kunde man urskilja hans raka gestalt och handen höjd mot tinningen.

Flickan stod orörlig och såg efter honom, tills han var utom synhåll. Hon hade inte bara blivit kysst, hon hade fått Hederslegionen, även hon.

Det symboliska uppträdet etsade sig in i allas minne. Inför vår tids tunga, dystra problem bliva tänkande män rädda, de tanklösa orädda, emedan de inte förstå, vad skäl de hava att förfäras. Men när den sanna kvinnan står vid mannens sida, kunna de tillsammans nå målet, och mörkrets fasa omintetgöras.

lägg, och den vinst, som uppstår, är vinst. De fordra emellertid ett högkvarter, och många små rösträttsorganisationer ha helt naturligt ingen permanent lokal.

Denna svårighet ha de amerikanska rösträttskvinnorna avhjälpt genom att anskaffa tillfälliga högkvarter. Ibland kan man få fritt disponera en tom butik vid en affärgata. Annars hyr man en dylik. Fönstren bli sedan glatt dekorerade med rösträttsflaggor, affischer, litteratur och nyheter, och butiken sättes i ordning så att den kan fylla några eller alla av det permanenta högkvarterets ändamål.

Så vitt jag vet, ha de amerikanska rösträttskvinnorna icke hittat på något särskilt nytt i fråga om underhållning. Rösträttskådespel, tablåer, konserter, uppläsningar — alla slags program — ha givits, och vanligen med stor framgång. Rösträttsutflykter och picknicker ha ibland, finansiellt sett, avlupit lyckligt, ibland icke. I småstäder, där man ej alltid kan få den amerikanska favoritläckerheten, glace, ha rösträttskvinnorna ibland fått i ganska betydande summor genom att sälja hemgjord glace på någon öppen plats eller i någon privat trädgård. Rösträttsställningar med dans visa sig nästan alltid inbringande; och en gång varje år anordna rösträttskvinnorna i New York en stor offentlig bal, till ett pris av 50 cents per person, vilken ger en glänsande behållning.

En form av underhållning, som emellertid aldrig tycks misslyckas — och som ej är förbunden med någon slags risk — är den offentliga subskriberade lunchen eller middagen. I New York ha vi haft stora middagar till ett pris av 3 dollars, där det varit omöjligt att bereda plats åt alla, som önskade komma. T. o. m. i småstäder har det visat sig att folk med glädje betalar så mycket som en dollar för nöjet och spänningen av en festmåltid med skålar och tal.

Jag tror att de amerikanska rösträttskvinnorna mycket mer än sina svenska systrar använda sina möten för att samla pengar. Man säger i Amerika, att där två eller tre rösträttskvinnor äro församlade, taga de upp kollekt av varandra — vilket icke är så långt från sanningen. En kollekt är en oundviklig del av varje möte, och vid de stora mötena organiseras kollekterna omsorgsfullt av övade marskalkar och inledas av ett skickligt utarbetat "tal för kollekten", så att det mesta möjliga må komma av den. Vid de stora mötena inflyter också en del genom försäljning av rösträttstidningar, litteratur eller småsaker — särskilt knappar eller rosetter, som folk kan fästa på sig. De största inkomsterna härflyta emellertid från de löften om bidrag, som göras under mötena, vilka också omsorgsfullt förberedas på förhand, och som, när förberedelserna varit tillräckligt omsorgsfulla, inbringat de största bidrag vi fått till rösträttsaken.

Naturligtvis ha amerikanskorna, som alla andra rösträttskvinnor också haft sin försäkelsevecka. Det finns intet nytt att säga härom. Vad som är nytt är kanske den årliga rösträttsdag, som nu firas av rösträttskvinnor över hela Förenta staterna, och vid dessa tillfällen intar alltid insamlandet av pengar — genom försäljning av småsaker och väl ordnade kollekter — en plats på programmet.

Härmed har jag kommit fram till den sista av de amerikanska utvägarna för att skaffa pengar, vilken jag sparat till sist, då jag tror att den minst lämpar sig att användas av de svenska rösträttskvinnorna — vårt sätt att använda stora offentliga folksamlingar för att sälja rösträttsmåsaker. Varhelst mycket folk samlas nu för tiden — vid marknader, fester av alla slag, utställningar o. s. v. — träffar man på rösträttskvinnorna med deras "rösträttsför-kvinnor"-band över bröstet och glatt dekorerade korgar i händerna, säl-

jande rösträttsknappar, märken, rosetter, blyertspennor, tändsticksaskar, solfjädrar, ballonger, flaggor, bågare och tusen olika småsaker. Mycket pengar flyter in på detta sätt, och rösträttsaken bringas helt oprivilligt till en massa människors uppmärksamhet på ett iögonenfallande sätt, som ej går att undkomma. Såväl publiken som rösträttskvinnorna måste emellertid naturligtvis småningom vänjas vid de mera offentliga formerna av rösträttsarbete, innan detta kan försökas med framgång.

Några av dessa utvägar att skaffa pengar kanske icke förefalla de svenska rösträttskvinnorna tilltalande såsom saknande den värdighet, som tillhör en stor sak. Mitt enda svar måste bli: det är möjligt, men de ha visat sig verksamma!

Vi måste komma ihåg att amerikanska rösträttskvinnor precis lika väl som sina svenska systrar ha ett aldrig sinande behov av pengar för sitt arbete och att de ständigt hållas tillbaka av brist på pengar. Därför ha de gjort klart för sig, att för att kunna uträtta vad de veta vara möjligt, måste de övervinna alla finkänsliga betänkligheter och all ömtålig tvekan, när det gäller finansiella frågor, och på ett fullt ärligt och affärsmässigt sätt göra ett effektivt anskaffande av pengar till en regelbunden och ofrånkomlig del av sin arbetsordning. Vi måste också komma ihåg att intet av detta kan göras utan att i förbigående göra propaganda — och om vi hålla denna ömsjändighet i minnet, blir det jämförelsevis lätt att modigt och med lätt hjärta göra vad som eljest skulle vara oss fullkomligt omöjligt.

Kvinnliga aftonklubbar.

I Helsingfors har nyligen öppnats tvende aftonklubbar för kvinnor ur olika samhällslager. Bakom klubbarna stå de flesta kvinnoorganisationer i staden, vilka utsett en klubbkommitté, som har ledningen om hand. Klubbarna äro öppna alla aftnar mellan 7—10, och enligt en notis i tidskriften Samtid göra de ett synnerligen trivsamt och behagligt intryck på besökaren. Om söndagarna förekommer ett ordnat program med musik, sång, deklamation m. m., och fyra gånger i veckan anordnas lekar, ledda av kvinnliga gymnaster. Det är säkerligen ett länge känt behov, som dessa klubbar komma att fylla, kvinnor kunna där sammanträffa och dryfta gemensamma angelägenheter eller sitta i ro och stillhet med en bok eller en tidskrift. När skola vi komma så långt att liknande klubbar bli en verklighet även i Stockholm?

»Den sanna kvinnlighetens garde.»

Ett agitationsföredrag om rösträtt i ett rätt stort Grönköping, hållet av en av våra mest kända och ur kvinnosakssynpunkt radikalaste talarinnor, hade visat sig äga stor förmåga att sätta sinnena i rörelse. Folk kom riktigt i harnesk mot varandra, och vid en tillställning dagen efter talades intet om annat än kvinnosak i allmänhet och rösträtt isynnerhet.

Vid ett fönster sutto ett par personer och pratade. Bägge voro förmögna, och han beklädde dessutom en av samhällets inflytelserikaste poster. De företedde bilden av en rörande enighet i åsikter. Han var upprörd i sin själ och slutade ett långt anförande med att innerligt och hjärtligt fördöma allt vad kvinnorörelse heter. — Släktet kommer att dö ut!

Hon nickade bifall och sade betänksamt: — Ja, det är nog den där rösträtts skull, att så många flickor gå ogifta.

— Jojo, inföll en fetlagd herre med jovialisk uppsyn och snoppade en cigarr.

— Det är för olyckligt med denna flykt från hemmet, menade den inflytelserike och tillade några välbekanta ord om mannens ökade svårigheter i konkurrensen om brödbiten.

Ur bokmarknaden.

FREDRIKA BREMERS BREV. Samlade och utgivna av Klara Johanson och Ellen Kleman. Del II 1838—1846. Norstedt & Söners förlag. 580 sid. Pris 13 kr.

Några ord av Fredrika Bremer i ett brev till Tegnér i denna volym: "Jag känner nu livet så utsägligt rikt och fullt" skulle kunna sättas som motto för hennes grundstämning under denna livsperiod. Hon känner sig rik och hon är också slösande frikostig i sitt förhållande till dem hon håller av. Hon ger givmilt och jublar över att få ge. Om hon till en vän skickar lingon, som hon syltat, eller ett porträtt, som hon ritat, eller en bok, som hon skrivit, alltid sker det med en överströmmande råga av djup tillgivenhet för de närstående och av hjärtlig välvilja för dem, som tillhöra den vidare kretsen av vänner.

Till de närmast stående vännerna höra bland denna dels korrespondenter — vid sidan av Böklin — både Tegnér och Geijer. Nära stå även Franzén och Fahlerantz. I fråga om rikhaltighet och längd och mängd av Fredrikas brev till henne har nu Malla Silfverstolpe till och med hunnit framom Frances v. Koch. För Fredrika själv var varken förhållandet till Frances eller till Malla av den betydelse, att hon behövde dem. Men de behövde henne. Till Stina Sommerhielm, den stödjande och inspirerande kvinnliga vännen — icke som Malla och numera även Frances hjälpsökande utan hjälpgivande — finnas inga brev.

Det faktiskt-psykologiskt mest uppseendeväckande nya, som den nu utkomna volymens brev ge, är kanske inblicken i Fredrikas vänskap för Tegnér. Man frapperas ovillkorligen av det *kamrattliga* i hennes hållning och även av de livliga uttrycken av sympati. Avlägsen beundran för snillet, skygghet gentemot människan är vad man skulle väntat — åtminstone om "man" rör sig med genomsnittspsykologi — och så ett vemodigt medlidande med den brustna storheten. Detta medlidande, rättare denna medkänsla finns förvisso hos Fredrika. Den genomdallrar brevens innehåll. Men Fredrika är en *glad* barmhärtighetssystem, en glad och därmjätte en myndig, respektgivande. Fixa idéer och sjuka fantasier motar hon raskt undan. Hon har den friska styrka gentemot den sjuka. Men varken medkänsla eller hälsoförnimmelse räcker till att förklara tonen i hennes brev till den av

hennes intellektuellt så högtbeundrade skalden med "den gyllne lyran". Den talar om för oss, som i denna stund läsa hennes brev, två ting. Det ena är, att den icke blott anspråkslösa men sant ödmjuka Fredrika Bremer just inför de intellektuellt yppersta kände den frihet från tvång, som andlig släktskap inger. Med Geijer och med Tegnér känner hon denna frihet, detta kamratskap. Hon, som knappast hade föreställningen eller ordet för kamratskap och som barn och ung aldrig haft någon praktisk erfarenhet därav utanför syskonförhållandet — hon skriver i sin medelålder verkliga *kamratbrev* till sitt lands snillrikaste män, inemot ett tjugotal år framför henne i ålder.

Det andra, som vi se av breven till Tegnér, är, att det fanns något hos honom, som väckte även hennes personliga frändskapskänsla, hennes sympati.

Helt annorlunda fruktbar var dock naturligen vänskapen med Geijer, både intellektuellt och personligt. Före Geijer kom Fredrika fram till den grundåskådning av samhällsutvecklingens riktning och samtidens strävan, som Geijer sedan förkunnade i sitt Litteraturblad, och vem kunde förstå honom som hon?

Böklin har alltså kvar sin plats i Fredrikas hjärteintresse. I breven till honom visar det sig kanske ännu mer än i några andra, hur Fredrika nu är den fullmogna, i sig själv vilande personligheten. Han må tala eller tala, hon vänder sig alltså till honom med det, som djupast berör henne, blott hon vet eller hoppas, att vad hon ger blir emottaget så som det ges.

Frances v. Koch och Malla Silfverstolpe äro representanter för vardera sin typ av kvinnor, för vilka den ideella läggningen försvårar livet — även på annat sätt än detta alltid och allmänmänskligt gäller. För Frances v. Koch, den lyckligare av dem, är det den husliga mekanismens krav på tid och krafter och omtanke, som ofta kännas som bojor av en som icke har Marthanatur, som hellre läser och mediterar än ordnar sällskapsfester. Det är klavbindande yttre omständigheter, som hon emellanåt suckar under. Man ser det av Fredrikas brev till henne. Mallas fall är värre. Hennes lidande kommer från henne själv. Hon hör till de aldrig fullvuxna, som för hårt binda själva sin idealism vid sina egna smärre och större erfarenheter rad. I fråga om den gällande hustavlan för familjemödrar visar Fredrika intet katteri. Men den goda Malla förfäras hon med att tala om, att just *hon*, Malla, genom sin historia bestått hen-

— Men, inföll en "självförsörjande" husmor utan jungfru, med sådana åsikter förefaller det mig egendomligt, att ni bägge två låter era egna flickor arbeta utom hemmet.

Båda hade nämligen för egna döttrar besatt ett par goda bankplatser inom samhället utan att dock därför ha kastat bort någon särskild utbildning. Man hade ju relationsvägen att tillgå.

Den inflytelserike vände sig halvt förnärmat om mot den talande.

— Man är ju alldeles tvungen.

— Men det är just detta tvång som framkallat kvinnorörelsen. Varför då försvåra strävandet för andra, som inte ha pappor med tiotusen kronorsinkomster — om de ens ha några pappor alls!

— Vi påstå ingenting annat än att det inte är *lyckligt*, slutade den första med mild envishet.

— Vill man leva, så får man väl låta Lasse leva, sade den fetlagde, i det han begav sig in i rökrummet.

Några unga fruar i ett annat hörn av rummet undrade hur det kunde se ut i F. K. P. R.-styrelsens hem.

— Där går det väl litet på hafs allting, när frun jämt är borta, sade en.

— Tänk på de stackars barnen!

— Ja, veterinärsfrun lär visst ha det litet si och så. Hon sköter gubevars sina "intressen"!

Deras liv flöt behagligt fram mellan sällskapsliv, besök i Grönköpings sidenhus och dess Chéruit för klänningar och promenaddräkter samt som kompensation en smula barmhärtig välgörenhet då och då. Om någon dragit i tvivelsmål deras hemdygder och ömma modersvård, skulle de ansett sig oerhört förnärmat.

I den exklusivaste delen av salongen satt en medelålders friherrinna med vuxna döttrar hemma. Det som förmodade sätta sinnena i rörelse runt omkring var henne någonting fullkomligt ovidkommande. Samtalets vågor återstudsade som från en granitklippa, och hennes blickar tycktes säga:

— Kan man då inte snart få något annat att tala om!

— Aek, dessa moderna påhitt, sade en herre, som kom fram i avsikt att konversera henne. — — —

Högt uppe i bokskåpet stod Geijer i föråldrat praktband. Ingen hade reda på att den sällan öppnade volymen i nära hundra år innehållit följande rader:

"Vill någon i sin bana som helst, med hög tanka om sin egen förmåga, beröva världen sin oskattbara medverkan och behaga sig själv i ett förnämt stillasittande, så må han vara övertygad, att tidens hjul vänder sig honom förutan och vänder honom själv därmjätte."

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR

STOCKHOLM

Gamla Kungsholmsbrogatan 26
(andra huset från Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra
träslag äfven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 11410

Riks Tel. 65 05

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Vallingatan 18 - Stockholm C.

Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10-4.

Riks tel. 7576.

Allm. tel. 18336.

E. o. Hovrättsnotarien

ELISABETH NILSSONS Advokatbyrå

Södergatan 14, Malmö

Tel. 6137

Rättegångar och Juridiska uppdrag av alla slag.

ne duktigt med vatten till hennes
"emancipationskvavn".

Att Fredrika mycket intresserades av och knöt vänskapsband med målarrinnan Sophie Adlersparre och tog henne till modell för konstnärinnan i "Syskonliv", visste man av den Adlersparre-Leijonhufvudska biografien, som meddelar en intressant brevit. Här återfinnes det där citerade brevet fullständigt. Ett uttryck i brevet ger en liten fingervisning om att det ligger något slags symbolik i att Fredrika låter konstnärinnan i "Syskonliv" vara från Island. Svalheten i Fredrikas intresse — för att vara hos henne är det svårt uttryckt — för henne, tyder också på en viss kyla hos den person, som eljest för Fredrika borde varit en högintressant företeelse: en kämpande kvinnlig konstnär.

Vändningen hos Fredrika till allt starkare intresse för samhällsförhållandena och samhällsinriktningen och framför allt för kvinnans ställning i samhället förnimmes tydligt i breven från denna period, särskilt, bl. a. i dem som avhandla hennes roman "En dagbok". I Fredrikas eget medvetande har den en emancipationstendens, som den flyktigt betraktad föga visar, helst för en nutida blick.

Hur ytterligt bunden i rent praktiskt avseende den eljest både till det inre och i sitt förhållande till människor lyckligt frigjorda författarinnan var i sitt görande och låtande finner man av resonemang i hennes brev rörande projekterade resor inom Sverige. Dit eller dit kan hon inte komma, hur gärna hon vill, ty hon kan inte få lämpligt resällskap. Det eller det vänbesöket kan hon inte göra, då hon inte kan resa utan sin piga o. s. v. Hennes senare resor till Förenta staterna och Palestina få verkligen tillbörlig relief genom dessa "tusen omständigheter och svårigheter."

Olikt många andra förefaller Fredrika Bremer som personlighet, i sina förtroliga brev, både friare och starkare än i det hon skrev för offentligheten. Hos henne finnas inga döda punkter. Hon är i sällsynt grad levande, och hennes religiösa tro är synbart hennes eget psykologiska centrum.

Hilma Borelius.

Arbetet ute i landet

Alingsås F. K. P. R. avhöll årsmöte den 13 mars. Förutvarande styrelse omvaldes, förutom fru Glassin-Lind, som avflyttat från orten och blev ersatt med fru Gerda Andersson. Års- och revisionsberättelserna föredrogs för år 1915 och ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Av årsberättelsen framgick bl. a. att föreningens arbete ej kunnat hållas på någon bredare bas; i oktober förra året inbjöds dock allmänheten till ett offentligt föredrag av fru Ella Billing över ämnet När fosterlandet kallar. Inom parantes kan meddelas, att styrelsen vid detta tillfälle begärde folkskolans högtidssal, men denna önskan blev, då anförandets innehåll ansågs kunna hänföras till det "politiska" området, avslagen, vilket emellertid ej hindrade skolstyrelsen att en tid senare upplåta ifrågavarande lokal till en allmänt bekant prästman, som besökt Östrfronten, och i sitt tal lämnade en ytterst tyskänlig skildring från krigsskådeplatsen. Fru Billings varmhjärade och fullständigt neutrala föredrag hölls dock i en godtemplarsal, som blev fylld till trängsel. Innevarande år i mars har d:r Gärda Lidforss av Geijerstam hållit ett populärvetenskapligt föredrag, rubricerat Vardagssynder, liksom talrikt besökt. Fröken Signe Widell har i november och februari hållit två livligt senterade aftonunderhållningar och allmänhetens omdöme återspeglats tydligt i ett fält yttrande: "När F. K. P. R. bjuder på förströelse, så behöver man aldrig ångra att man hört sammat kallelsen." För övrigt ha under de gångna månaderna anordnats föreningsmöten med diskussion över Hur man med små resurser skall ordna ett hem åt sig samt Den kooperativa rörelsen. Vidare kan antecknas ett par enkla samkväm, där medlemmarna samlats för att utbyta tankar och försäkra varandra, att trots stötestenar och svårigheter skall föreningen ej tappa modet, utan oförtröttat hålla samman till dess kvinnans politiska rösträtt är uppnådd även i vårt land.

Arvika, Edane och Brunskogs F. K. P. R. anordnade söndagen den 28 maj gemensamt möte i logen Thorborgs lokal i Edane. En liten skara arvikaor anlände med tåg, och från stationen tågades med det vita standardet som vägvisare i strålände sol upp för den grönskande sluttningen till möteslokalen i Lerhol. Sedan hälsningar utbytts med Brunskogs medlemmar, fortsattes till den närbelägna gästgivargården, där middag intogs. Kl. 3 började mötet och fru Gerda Hellberg fängslade sina åhörare med ett utomordentligt intressant och skagligt föredrag över Problemet krig eller fred. Föredraget varade i två timmar, men fru Hellbergs upprepade fråga, om mötet ville ha kaffe-paus under dess gång, besvarades med nej, ehuru ute lockade både solen och naturen. Efteråt ville bifallsyttringarna knappast sluta och sedan blev det tid att följa länsförbundsordföranden till Karlstadstället, varefter arvikaorna fördevo de timmar, som återstod till deras avresa, med att ströva i skog och mark.

Avesta-Krylbo F. K. P. R. anordnade söndagen den 4 juni ett större möte i Krylbo, vartill inbjudits systerföreningar från Norberg och Hedemora. Efter ett kort välkomsttal bjöds musik, och därefter hölls av fru Erika Falkman i Krylbo föredrag om "Medborgarplikt och medborgarsvar. Här efter vidtogs de egentliga förhandlingarna. Sedan ordförande och presskommitté utsetts, följde diskussion över flera ämnen. Det första, "Kvinnans värnplikt", inleddes av fröken Forsell, Krylbo. Diskussionen, som vidtog, blev mycket livlig. Detta var tydligen en sak, som låg kvinnorna varmt om hjärtat, och så väl inledaren som övriga tycktes eniga om, att värnpliktsåret är behövt. Från något håll önskades, att det måtte ske på frivillighetens väg, men de flesta hyste den mening, att det måste göras obligatoriskt, om det skall komma att verka fullt effektivt. Moderata kvinnoförbundets program i denna fråga vann inga sympatier, utan i stället ville man hålla sig till fru Gerda Hellbergs förslag om Kvinnoåret, och betonades särskilt betydelsen av, att de unga kvinnorna även finge undervisning i samhällskunskap. Andra frågan lydde: "Vilken ställning böra vi kvinnor intaga till välgörenhetsarbetet?" Under så väl inledningen som debatten framhölls nödvändigheten av att göra slut

på det s. k. dörrtiggeriet, framförallt barn-tiggeriet. En talare, som för övrigt fick flera instämmanden, yttrade sig för, att i stället för att öva en välgörenhet, som många gång vore av tvivelaktig nytta, borde man hjälpa till att skapa reformer, så att nöden kunde avskaffas. Men det betonades också, att där verklig nöd förelåg, borde kvinnan försöka hjälpa och vara barmhärtig. Den tredje frågan: "Huru vinna förståelse för vår sak inom alla samhällsklasser?" måste på grund av bristande tid bordläggas. I det tack, som före mötets avslutning framfördes av så väl gästerna som den egna föreningens ordförande uttrycktes glädjen över samvaron, vilken var den första i sitt slag, men som man hoppades ej skulle bli den sista. Sång och musik förhöjde den goda stämningen. En tid förut, själva Valborgsmässoaftonen, hade i Kors-krogens temparlokal vid Brovallen anordnats aftonunderhållning, varvid förekom musik och sång samt ett innehållsrikt uppsyningsföredrag i rösträttsfrågan.

Broby F. K. P. R. hade Kristi himmelsfärdsdag anordnat en större fest i den utmed Helgeån vackert belägna Mannagårdsbacken. Ett halvt tusental personer samlades på eftermiddagen därstädes. Festen öppnades av fru Maria Lindwall, som hälsade de närvarande välkomna. Fru Elsa Alkman från Eslöv talade sedan över ämnet Kvinnans medborgarrätt, ett varmt och inspirerande tal, som hälsades med livligt bifall. Därefter höll kyrkoherde August Bruhn från Skepparslöv ett synnerligen kraftigt föredrag över ämnet Varför böra männen verka för kvinnans politiska rösträtt? Även detta föredrag emottogs med livligt bifall. Sedan skriftställare Pehr Johnson, Broby, haft ett kortare anförande, avslutades den vackra och stämmingsfulla festen av fröken Hanna Hansson, som uppmanade till livlig uppslutning kring kvinnornas stora rättfärdighetskrav. Emellan föredragen utfördes vacker sång av Broby och Knisslinge sångföreningar under ledning av d:r A. Lindwall, varjämte Broby musikkapell på ett förtjänstfullt sätt medverkade.

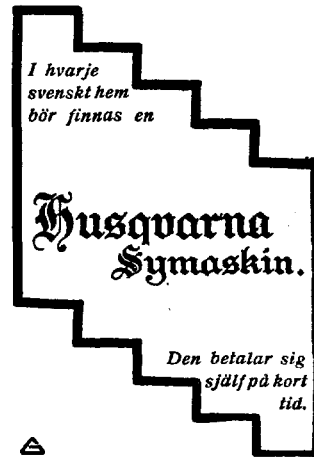
Brücke F. K. P. R. hade den 31 maj sitt ordinarie månadmöte varvid förekom de vanliga mötesförhandlingarna och uppläsning. En medlem, som skulle flytta till annan ort, avtackades av ordföranden för det intresse hon visat föreningen samt uppvaktades efter mötets slut av styrelsen, som till henne överlämnade en liten gåva.

Hedemora F. K. P. R. högtidlighöll sin tioårsdag onsdagen den 10 maj med ett offentligt möte, anordnat i Temparlokalen, som för tillfället var festligt smyckad i rösträttsfärgerna — gult och vitt. Blommor i samma färger lyste här och var tillsammans med vårens spåda grönska. De blågula dukarna gävo en varm bakgrund åt det hela. Sedan Du gamla, du fria unisont avsjungits och ett par musiknummer av fröken E. Göransson och kand. K. Sporr på ett förtjänstfullt sätt utförts, lämnade ordföranden en kort redogörelse för föreningens 10-åriga verksamhet. Stenhammars Sverige med ord av Heidenstams sjöngs vackert och känsligt av fröken Anna Karlsson från Falun, varefter fru Mary Arosenius besteg talarstolen och höll sitt anförande över ämnet: Vår viktigaste samhällsfråga. Efter det med livliga applåder belönade anförandet, följde en musikavdelning, varunder Heidenstams Medborgarsång uttrycksfullt föredrogs. Åter bestogs talarstolen, denna gång av fru Maria Brandt, som på ett tilltalande sätt deklamerade Heidenstams: Säger i kyrkornet. Sedan ordföranden å de närvarandes och egna vägnar tackat alla dem som bidragit att göra aftonen angenäm och omväxlande, avslöts mötet, varefter te med bredda smörgåsar serverades dem, som så önskade. Till föreningens vice ordförande, fru Hilda Trotzig, som för närvarande vistas i Stockholm, hade styrelsen å föreningens vägnar avsant ett hälsningstelegram på vilket ett så lydande svar ingick: "Med varm förtröstan att rätt ändock skall komma att gå före makt sändes Hedemora F. K. P. R. hjärtlig hälsning på tioårsdagen." Till föreningens stiftarinna, fru Ellen Hagen, avsändes liksom ett telegram och härpå ingick följande svar, ställt till ordföranden: "Framför till Hede-

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleupiste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmorgsgatan 6, Stockholm

mora F. K. P. R. mitt hjärtliga tack för vänliga, minnesgoda hälsningen."

Mölnlycke F. K. P. R. hade den 24 maj ett talrikt besökt möte. På inbjudan av ordföranden, fru Ninnie Wahlborg-Elgeskog, samlades medlemmarna i hennes hem, vilket gav mötet en festlig prägel. Efter ett par musiknummer, som utfördes av fröknarna E. Nylöf och G. Styren, behandlades några föreningsärenden. Bland annat beslöt föreningen rekvirera en del exemplar av rösträttstidningens agitationnummer samt diverse ströskrifter att utdelas i agitationssyfte. Med anledning av ordförandens avflyttning från orten, företogs nytt ordförandeval, varvid till ordförande valdes fröken W. Lindvall samt till vice ordförande fru H. Severinson. Fröken E. Severinson föredrog på ett ypperligt sätt Frigga Carlbergs kvicka och roliga Madame Antis monolog, varefter fröken S. Severinson höll ett intressant föredrag om Fredrika Bremer. Fru H. Severinson sjöng vackert och känsligt en sång, ackompanjerad av fröken E. Nylöf samt därefter tillsammans med fru Elgeskog ett par vackra duetter. Efter ett angenämt samkväm, som därefter vidtog, framförde fröken W. Lindvall till den avgående ordföranden föreningens tack för allt hennes intresse och oppoffrande arbete för föreningen samt överlämnade en buket rosor. Rektor J. Elgeskog talade i ett vackert och allvarsfyllt anförande om föreningens uppgift och arbete. Flera nya medlemmar anslö sig till föreningen. Det i allo angenäma mötet avslutades med ett par musiknummer.

Norbergs F. K. P. R. hade lördagen den 3 juni sitt sista sammanträde för terminen. Sedan en del föreningsangelägenheter behandlats, vidtog ett festligt samkväm. Ordföranden hade därefter ett anförande om vårt tack till de personer, som verkat för kvinnornas sak, såsom exempelvis Fredrika Bremer, Selma Lagerlöf m. fl. Detta vårt tack visa vi bäst i fortsatt arbete för kvinnosaken. En av medlemmarna föredrog därefter på ett synnerligen roande sätt Madame Antis monolog. Sedan Frigga Carlbergs utmärkta dialog Samma don upplästs, avslöts det trevliga mötet.

Rönninge-Tumba F. K. P. R. hade anordnat sitt vårmöte på Engelsberg den 8 april i samband med avslutningen av de pågående Bergman-Österbergska samhällskurserna. Fröken Walborg Bergström talade över Kvinnornas medborgarfråga och fru Bolin lämnade en del meddelanden och önskemål.

Åtvidabergs F. K. P. R. anordnade söndagen den 21 maj ett offentligt föredrag i grannförsamlingen Falerum. Fröken Röhl talade över Kvinnans ställning hos olika folk och hennes kamp för tillvaron. Före och efter föredraget utfördes deklamation av fru Reutermark från Åtvidaberg. Största tillmötesgående visade föreningens ombud och fri lokal uppläts. Fröken Röhl ombads att tidigt på hösten åter tala i Falerum och då kommer säkert en filial till stånd.

Ytterbergs F. K. P. R., en av de nybildade föreningarna inom Härjedalen, hade annandag pingst anordnat en vacker och anslående fest. Högtiden var avsedd att

Ellen Ahlberg

6 STUREGATAN 6
STOCKHOLM

Allm. Telefon 12776.

Stort lager av
Borstar, Kammar, Tvål, Parfymer m. m.

KOOPERATIVA LIV

försäkrings-**FOLKET** beviljar liv-
anstalten **FOLKET** försäkringar
alla slag. Adress Box 233. Bliv ombud!
H. K. VASAGATAN 6.

**Insätt Edra besparingar
i A.-B. NYA BANKEN.**

vara en rösträtts- och fredsfejt och inleddes med deklamation av Ossian Nilsson vackra dikt För freden, varefter Frigga Carlbergs lilla prolog Samma don uppfördes. Vidare bjöds på musik för orgel och fiol och olika slag av förfriskningar. Festen var talrikt besökt och lämnade en god och välbehörlig förstärkning i föreningskassan. Exemplet manar till efterföljd. Särskilt sådana föreningar, som med lätthet kunna anordna friluftsfester böra under den härliga sommartiden genom dylika söka sprida kunskapen om kvinnornas rösträttsfråga och därjämte vinna nya medlemmar i föreningarna.

Södermanlands länsförbund

av L. K. P. R. hade årsmöte i Strängnäs den 16 juni. Revisionsberättelse avgavs och decharge beviljades.

Till arbetsutskott valdes fru Augusta Wibebeck, fröken Anna Molin och fröken Ingrid Öhrström.

Den vilande frågan om inrättande av ett hem för övergivna mödrar skulle icke avskrivras, utan finge bero av ytterligare förberedande undersökningar samt av vad som i riksdagen är föremål för kommittéutredning i saken.

Frågan om "sockenombud" dryftades och skulle arbetsutskottet därom vidare rådgöra.

Sommarting i Motala.

Vid Östergötlands godtemplares sommarting i Motala den 2 juli talade fru Ella Billing från Stockholm över ämnet Medborgarrätt och Medborgarplikt. Den till flera hundra personer uppgående publiken åhörde med stor uppmärksamhet fru Billings föredrag, i vilket på ett belysande sätt påvisades det orimliga och orättfärdiga uti att kvinnorna, som på alla områden i livet ha samma medborgarplikter som männen, dock fortfarande stå utan medborgarrätt. Mötets ordförande, redaktör Gideon Gustafsson, framhöll den stora betydelse kvinnorösträtten hade för nykterhetsfrågans lyckliga lösning och manade alla nykterhetsvänner att kraftigt deltaga i kampen för kvinnornas medborgarrätt.

Kvinnor i livsmedelsnämnderna.

Från Hälsingborg meddelas, att där genast vid livsmedelskommissionens tillsättning invaldes två kvinnliga medlemmar, nämligen fru Gerda Dunker och doktor Hanna Christen-Nilsson. Deras arbete har huvudsakligen varit att anordna olika kurser för husmödrar, matlagnings- och konserveringskurser, demonstrationskurser med demonstration av billiga maträtter och "kokning i låda".

Till kurserna, som varit mycket besökta, har staden beviljat anslag.

I den av stadsfullmäktige i Hedemora tillsatta livsmedelsnämnden har invalts fru Mattis Nyström, medlem av stadens F. K. P. R.

Kurs för husmödrar.

I Motala började den 2 maj en matlagningskurs för husmödrar på initiativ av F. K. P. R. och Vita bandet. Den omfattats med stort intresse, och av över 30 anmälda antogs 12 elever, det högsta antal, som kunde mottagas, alla unga husmödrar, som nu mot en billig avgift, 1 kr., få undervisning i dyrtidshushållning. Kursen bekostas av medel, som insamlats av ovannämnda föreningar, och hoppas att kunna anordna flera kurser. Undervisningen skötes av en erfaren husmoder och f. d. skolkösklärarinna och pågår 2 dagar i veckan under 5 veckor mellan kl. 7-10 e. m.

Norra Bosättningsaffären

21 NORRTULLSGATAN 21
2:dra huset från Odenplan.

Lager av

Glas-, Porslin- o. Husgerädsartiklar.
Allm. Tel. 153 53.

HOTELL VICTORIA

Norra Smedjegat. 14. (Hörnet av Herkulesg.)
Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända
privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid
Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elek-
triskt ljus o. telefon i rummen.

Vördsamt Fru Greta Schubert.

Post- o. Telegrafadr. HOTELL VICTORIA. Riks 53. Allm. 66 57.

Södertelje-Tidningens tryckeri

rekommenderas. Allt slags tryck utföres väl
och billigt. Annonsera i Södertelje-Tidningen,
stadens och ortens bästa annonsorgan! Pris
pr mm. 5 öre före, 4 öre efter texten.

Red. och utgivare O. DEHN

R. T. 23. A. T. 231.

För resande att beakta!

Lööfs hotell ARVIKA rekommenderas!

Gynna

**Rösträtt för Kvinnors
annonsörer!**

Hr Millqvist åter i farten.

Hr Millqvist i Östergötlands Dagblad kan inte låta lång tid förflyta, utan att utösa sin vredes skålar över kvinnorna i allmänhet och rösträttskvinnorna i synnerhet. Det är denna gång Ellen Key, som väckt hans stora misshag genom hennes "osunda och virriga projekt" att framhålla önskvärdheten av att föräldrarna straffades för sina minderåriga barns förseelser ifråga om bruk av sprit och tobak.

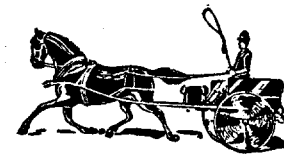
Så dömer hr Millqvist om samhällsföreteelserna. Det är virrigt och osunt att föräldrarna bära ansvaret för sina minderåriga barn.

Genom sitt brutala utfall mot Ellen Key kan hr Millqvist inte heller neka sig nöjet att rikta ett slag mot kvinnorörelsen, vilket dock träffar tomma luften, emedan hr Millqvists insinuationer äro så blottade på sunt förnuft, att de icke kunna tagas på allvar. På grund av sin rika erfarenhet kan han helt framtida göra det påståendet, "att det är ett försvinnande fåtal kvinnor, hos vilka man konstaterar vare sig insikter i eller intresse för allmänna frågor och att det är av sådan art, att det i en riksförsamling skulle vara allt annat än till gagn för sakfrågornas lugna och fördomsfria utredning och samhällets väl. Det är väl icke tvivel underkastat, att de frågor, som företrädesvis skulle sätta kvinnorna i rörelse, äro nykterhets- och sedlighetsfrågor, men det ytliga känslosvall och den andliga onyκτηhet, som präglade åtskilliga uttalanden från speciella kvinnohåll angående dessa spörsmål, äro ägnade att väcka rent avskräckande på varje person med intresse för samhällets lugna utveckling".

Om det vore hr Millqvist möjligt att frigöra sig från "ytligt känslosvall och andlig onyκτηhet", skulle han antagligen bedöma både Ellen Key och kvinnorörelsen på ett annat sätt, men till dess består han av rösträttskvinnorna endast med det medlidsamma leende, som säkerligen i detta fall kommit honom till del från de nyktert tänkande av hans egen läsekrets.

Medaljen Illis Quorum

har tilldelats hovfröken Marie Louise af Segerström.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsåkdon

Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Riks t. Arvika 87, Sthlm 46 44.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

Damfriseringen

48 ODENGATAN 48

Rekommenderar sin kamning och ondulation m. m.

Brudklädsel arrangeras smakfullt och billigt. Kamning i hemmen.

Vördsamt

ANNA TROLLE.

A. T. 12920.

A. WAHLGREN

SLAKTERI & CHARKUTERI

15 B Nybrogatan 15 B

Riks 3054. Allm. 8880 & 23052

FILIAL:

17 Storgatan 17

CHARKUTERI

Riks 8194 Allm. 8865

Till landsorten ferm expedition.

Vederhäftighet.

I en debatt i preussiska herrehuset förklarade för någon tid sedan en doktor Neuber, att han hade sig bekant att rösträtt för kvinnor åter avskaffats i sju av de amerikanska stater, i vilka den varit införd samt att samma åtgärd förbereddes i Australien. Deutscher Frauenstimmrechtsbund protesterade häremot i en skrivelse, avsend från dess årsmöte och innehållande en uppmaning till d:r Neuber att angiva sin sagesman. Härpå svarade d:r Neuber, att hans uppgift berodde på ett minnesfel, han "trodde sig med säkerhet" ha läst den i en viss uppgiven bok.

Frauenstimmrechtsbund uttalar sitt erkännande av den hövliga tonen i doktors skrivelse, men frågar hur den allmänna meningen skulle döma en kvinna, som på en så framstående plats som det preussiska herrehuset behandlade en sak av vikt på ett så ytligt sätt? Säkert skulle hon gjort sig omöjlig för alla tider — men nu var det anorlunda, det var en man, som talade — och ämnet var ju endast den betydelslösa kvinnorösträtten.

Ett tidens tecken.

Ett bevis för det faktum, att kvinnorna i de krigförande länderna verkligen anses för en faktor att räkna med, får man i den märkliga proklamation, som de irländska upprorsledarna annandag påsk spredde över Dublin. Det heter där bl. a.:

"Irländska republiken är berättigad till och gör härmed anspråk på medborgerlig lydnad av varje irländsk man och kvinna. Republiken garanterar religiös och borgerlig egendom, lika rättigheter och lika förvärvsmöjligheter för alla sina medborgare (kurs. av R. f. K.) och förklarar som sitt beslut att sträva efter lycka och välfärd för hela nationen och alla dess delar, vårdande nationens alla barn lika ömt — — —

Tills våra vapen ha åstadkommit lämpligt tillfälle att upprätta en stadigvarande nationell regering, representerande Irlands hela folk och vald genom omröstning av alla dess män och kvinnor — — — (kurs. av R. f. K.).

Skola vi få betrakta detta som ett varsel om att även i moderlandet England kvinnorna nu gjort sig gällande därhän att deras krav på att anses som medborgare ej längre kunna förbigås?

Tvätt-snörLiv

N:o 05028

med schweizerbroderi o. avtagbara rostfria aluminiumfjädrar, 4 strumpeband.

Pris Kronor 8.—

N:o 05030

något kortare modell än ovanstående med schweizerbroderi och avtagbara, rostfria aluminiumfjädrar. 2 strumpeband.

Pris Kronor 6.—

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR

Drottninggatan 57, Stockholm.

Rikstel. 1726.

Allm. Tel. 1410.

Till landsorten mot postförskott + porto.

FRU HEDENSKOGS

Privata Förlossningshem

TROLLHÄTTAN

Rikstel. 145

Lika bra och bättre än de bästa utländska i afseende å konstruktion, hållbarhet, samt lätt och tyst gång. Prisbilliga.
Obs! Förmånliga afbetalningsvillkor.

Den ensamma kvinnan.

Le Mouvement Féministe berättar följande lustiga historia, för vars sannfärdighet tidningen går i god.

Två systrar, som bruka tillbringa sommarmånaderna i Savoyen, gingo en dag upp på franska konsulatet i Genève för att erhålla tillåtelse att skicka ägg och smör över gränsen. Den ogifta systemen äger en lantgård i Savoyen och brukar där ta emot sin syster som gäst. På konsulatet lämnade den gifta kvinnan fram sina papper, som granskades och befunnos vara i ordning. Sedan kom turen till den andra.

— Ni är inte gift?

— Nej.

— Då har ni inte rättighet att föra ut ägg ur landet.

— Vad vill det säga? Måste jag ha man och barn för att få tillåtelse att exportera ägg?

— Barn är inte nödvändigt, men en man.

— Men det kan inte vara möjligt. Jag har en lantgård i Savoyen och mitt hem i Genève, och jag får inte ta någonting med mig hem.

— Nej, ni är inte gift.

— Men jag kan väl inte gifta mig bara för att få tillåtelse att exportera smör och ägg. Intet svar.

Ensam och utan bistånd är en kvinna icke ens i stånd att få exportera smör och ägg, men den manlige lagstiftaren kan utan något bistånd göra civillagen till ett föremål för åtlöje, tillägger Le Mouvement Féministe.

Använd L. K. P. R:s nya brevkort med svenska flaggan och rösträttsmärket.